

**IŞIK ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ YÖNERGESİ**

**BİRİNCİ BÖLÜM
Amaç, Tanımlar, Dayanak ve Kapsam**

Amaç

MADDE 1 - (1) Bu Yönergenin amacı; Işık Üniversitesi bünyesinde kurulan Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Etik Kurulu'nun oluşumunu, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma esaslarını düzenlemektir.

Tanımlar

MADDE 2 - (1) Bu yönergede geçen,

- (a) Üniversite: Işık Üniversitesi'ni,
- (b) Rektörlük: Işık Üniversitesi Rektörlüğü'nü,
- (c) Senato: Işık Üniversitesi Senatosu'nu,
- (ç) Etik Kurul: Işık Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Etik Kurulu'nu,
- (d) Başkan: Işık Üniversitesi Etik Kurul Başkanı'nı,
- (e) Üye: Işık Üniversitesi Etik Kurul Üyesi'ni,
- (f) Bilim Alanı: Her düzeyde; Fen, Sosyal ve Sağlık Bilimleri ile Sanat ve Tasarım alanlarını,
- (g) Sekreteryaya: Işık Üniversitesi Etik Kurul Sekreteryasını ifade eder.
- (ğ) Hukuk Müşavirliği: Işık Üniversitesi Hukuk Müşavirliğini,

ifade eder.

Dayanak

MADDE 3 - (1) Bu Yönerge; 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'nun 24 üncü, 42. inci ve 65 inci maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Kapsam

- MADDE 4 -** (1) Işık Üniversitesi mensuplarınca veya Üniversite ile ilişkisine bakılmaksızın kişilerce; yürürlükteki mevzuat hükümleri uyarınca akademik unvanların elde edilmesi aşamasında ve sonrasında yapılan her tür bilimsel araştırma ve çalışmalar ile gerçekleştirilen bilimsel etkinlikler, desteklenen ve/veya yürütülen bilimsel araştırma-geliştirme projeleriyle ilgili araştırma etiği konularını,
- (2) Lisansüstü eğitim sırasında yapılan tez ve bilimsel yayınlar ve yürütülen bilimsel araştırma-geliştirme projeleri ile ilgili araştırma etiği konularını,
 - (3) Işık Üniversitesi mensuplarınca yurtiçinde ve yurtdışında her çeşit basın, görsel ve işitsel yayın organlarında yayımlanan ya da yayımlanmak üzere gönderilmiş olan her tür yayımla ilgili yayın etiği sorunlarını,
 - (4) Işık Üniversitesi mensuplarınca biyomedikal araştırmalarda kullanılacak deneklerde ve ekoloji ile ilgili çalışmalarda yapılan etik ihlallerini kapsar.

**İKİNCİ BÖLÜM
Bilimsel Araştırma Ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler**

MADDE 5 - (1) Bilimsel araştırma ve yayın etiğine aykırı eylemler şunlardır:

- (a) İntihal: Başkalarının özgün fikirlerini, metotlarını, verilerini veya eserlerini bilimsel kurallara uygun biçimde atıf yapmadan kısmen veya tamamen kendi eseri gibi göstermek,
 - (b) Sahtecilik: Bilimsel araştırmalarda gerçekte var olmayan veya tahrif edilmiş verileri kullanmak,
 - (c) Çarpıtma: Araştırma kayıtları veya elde edilen verileri tahrif etmek, araştırmada kullanılan cihaz veya materyalleri kullanılmış gibi göstermek, destek alınan kişi ve kuruluşların çıkarları doğrultusunda araştırma sonuçlarını tahrif etmek veya şekillendirmek,
 - (ç) Tekrar yayım: Mükerrer yayınlarını akademik atama ve yükselmelerde ayrı yayınlar olarak sunmak,
 - (d) Dilimleme: Bir araştırmanın sonuçlarını, araştırmanın bütünlüğünü bozacak şekilde ve uygun olmayan biçimde parçalara ayırıp birden fazla sayıda yayımlayarak, bu yayınları akademik atama ve yükselmelerde ayrı yayınlar olarak sunmak,
 - (e) Haksız yazarlık: Aktif katkısı olmayan kişileri yazarlar arasına dâhil etmek veya aktif katkısı olan kişileri dâhil etmemek, yazar sıralamasını gerekçesiz ve uygun olmayan bir biçimde değiştirmek, aktif katkısı olanların isimlerini sonraki baskılarda eserden çıkartmak, aktif katkısı olmadığı halde nüfuzunu kullanarak ismini yazarlar arasına dâhil ettirmek,
- (2) Diğer etik ihlal türleri şunlardır:
- (a) Destek alınarak yürütülen araştırmalar sonucu yapılan yayınlarda destek veren kişi, kurum veya kuruluşlar ile bunların katkılarını belirtmemek,
 - (b) Henüz sunulmamış veya savunularak kabul edilmemiş tez veya çalışmaları, sahibinin izni olmadan kaynak olarak kullanmak,
 - (c) İnsan ve hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalarda etik kurallara uymamak, yayınlarda hasta haklarına saygı göstermemek,
 - (ç) İnsanlarla ilgili biyomedikal araştırmalarda ve diğer klinik araştırmalarda ilgili mevzuat hükümlerine aykırı davranmak,
 - (d) İncelemek üzere görevlendirildiği bir eserde yer alan bilgileri, eser sahibinin açık izni olmaksızın, yayımlanmadan önce başkalarıyla paylaşmak,
 - (e) Bilimsel araştırma için sağlanan veya ayrılan kaynakları, mekânları, imkânları ve cihazları amaç dışı kullanmak,
 - (f) Dayanaksız, yersiz ve kasıtlı olarak etik ihlal isnadında bulunmak,
 - (g) Bilimsel bir çalışma kapsamında yapılan anket ve tutum araştırmalarında, katılımcıların açık rızasını almadan ya da araştırma bir kurumda yapılacaksa, ayrıca kurumun iznini almadan elde edilen verileri yayımlamak,
 - (ğ) Araştırma ve deneylerde, hayvan sağlığına ve ekolojik dengeye zarar vermek,
 - (h) Araştırma ve deneylerde, çalışmalara başlamadan önce alınması gereken izinleri yetkili birimlerden yazılı olarak almamak,
 - (ı) Araştırma ve deneylerde mevzuatın veya Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerin ilgili araştırma ve deneylere dair hükümlerine aykırı çalışmalarda bulunmak,
 - (i) Araştırmacılar ve yetkililerce, yapılan bilimsel araştırma ile ilgili olarak muhtemel zararlı uygulamalar konusunda ilgilileri bilgilendirme ve uyarma yükümlüğüne uymamak,
 - (j) Bilimsel çalışmalarda, diğer kişi ve kurumlardan temin edilen veri ve bilgileri, izin verildiği ölçüde ve şekilde kullanmamak, bu bilgilerin gizliliğine riayet etmemek ve korunmasını sağlamamak,
 - (k) Akademik atama ve yükseltmelerde bilimsel araştırma ve yayınlara ilişkin yanlış veya yanıltıcı beyanda bulunmak.

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Olarak Değerlendirilemeyecek Haller

MADDE 6 - (1) Bir başkasının özgün üslup ve ifadesini aynen kullanmamak şartıyla, anonim bilgilerin, bilim alanlarının temel bilgilerinin, matematik teoremleri ve ispatları gibi önermelerin çalışmalarda kullanılması etik ihlal olarak değerlendirilemez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Işık Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun Oluşumu, Görevleri, Çalışma Usul ve Esasları

Etik Kurulun Oluşumu

MADDE 7 - (1) Etik Kurul; Işık Üniversitesi'nde sosyal ve beşeri bilimler, sağlık bilimleri, fen ve mühendislik bilimlerini temsilen, üniversite kadrosunda bulunan ve Rektör tarafından iki yıllık süreyle seçilen, profesör unvanına sahip yedi öğretim üyesinden oluşur.

(2) Etik Kurul Başkanı Rektör tarafından atanır.

(3) Etik Kurul Başkanı kurul üyeleri arasından bir kişiyi Başkan Yardımcısı olarak seçer.

(4) Etik kurulun sekreteryası hukuk müşavirliği tarafından yürütülür. Rektörlük, gerekli görüldüğü durumlarda diğer sekreteryal destekleri de sağlar.

(5) Gerekli görülmesi halinde, Rektör tarafından farklı bilim alanları için bilimsel araştırma ve yayın etiği kurulları oluşturulur.

Üyelerin Görev Süreleri

MADDE 8 - (1) Etik Kurul üyelerinin görev süreleri iki yıldır.

(2) Görev süresi biten üye Rektör tarafından yeniden atanabilir.

(3) Görev süresi dolmadan boşalan üyelik için, yerine geçtiği kişinin süresini tamamlamak üzere Rektör tarafından yeni bir üye atanır.

(4) Etik Kurul Başkanının görevinin sona ermesiyle Başkan Yardımcısının da görevi sona erer.

Etik Kurul Üyeliği Süreci ve Üyeliği Sona Erdiren Haller

MADDE 9 - (1) Etik Kurul Üyelerinin süreleri dolmadan, herhangi bir nedenle görevlerine son verilemez.

(2) Etik Kurul üyeliği yalnızca şu hallerde sona erer:

(a) Görev süresinin tamamlanması,

(b) Yazılı istifa beyanı,

(c) Yurt dışı görevi, sağlık sorunu gibi gerekçelerle kesintisiz bir şekilde altı ayı aşan bir süre ile Etik Kurul toplantılarına katılmayacağı anlaşılmaması,

(ç) İzinsiz ve özürsüz olarak üst üste üç toplantıya katılmaması,

(d) Üye hakkında etik ihlalinde bulunduğu dair kesinleşmiş adli ve idari karar bulunması.

(3) Etik kurallara aykırı davranıldığı saptanan üyenin görevi, Rektörün bu konudaki kararının kendisine bildirilmesiyle sona erer.

Etik Kurulun Görevleri

MADDE 10 - (1) Etik ihlal iddialarını incelemek; inceleme kapsamında Rektörlük aracılığıyla gerektiğinde bilirkişi veya uzman görüşü almak, ilgili kurum ve kuruluşlarla yazışmalar yapmak, bilgi istemek, inceleme kapsamında gerekli diğer işlemleri yapmak.

(2) Alınan kararları Rektör'e sunmak.

- (3) Bilimsel araştırma ve yayın etiği konularında, muhtemel etik dışı eylemleri ortadan kaldırmak için, ilgili birim ya da kurum ve kuruluşlar ile işbirliği yaparak, eğitici faaliyetler düzenlenmesini sağlamak üzere Rektör'e önerilerde bulunmak.

Etik Kurulun Toplantı Usul ve Esasları

- MADDE 11** - (1) Etik Kurul üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve karar alır.
- (2) Başkanın olmadığı durumlarda, Başkan Yardımcısı Etik Kurula başkanlık eder.
 - (3) Etik Kurul gerektiğinde alanında uzman kişilerden görüş alabilir. Aşağıda belirtilen kişiler bilimsel araştırma ve yayın etiği kapsamındaki incelemelerde bilirkişi ve uzman olarak görevlendirilemez:
 - (a) İlgilinin lisansüstü tez danışmanları ve doçentlik jürilerinde görev almış öğretim üyeleri,
 - (b) İlgilinin eşi ve üçüncü dereceye kadar (üçüncü derece dahil) kan veya sıhrî hısımları,
 - (c) İlgili ile aralarında husumet bulunan kişiler.
 - (4) İlgilinin çalıştığı bilim dalında öğretim üyesi bulunmaması halinde, en yakın bilim alanında çalışan öğretim üyeleri arasından uzman ve bilirkişi görevlendirilebilir. Ayrıca gerektiğinde bir hukukçu da görevlendirilebilir. Birden fazla uzman ve bilirkişi atanması halinde, her uzman ve bilirkişi ayrı rapor hazırlar.
 - (5) Bilirkişiler dosya kendilerine ulaştıktan sonra en geç bir ay içinde raporunu hazırlar. Bu süre bir defaya mahsus olmak üzere en çok bir ay uzatılabilir.
 - (6) Etik Kurul Üyeleri kendileriyle, daha önce birlikte çalışma yaptıkları kişilerle ve etik ihlalde bulunduğunu iddia ettikleri kişilerle ilgili etik iddialarının görüşüldüğü toplantılara katılamazlar.

Etik Kurulu'na Başvuru ve Kurul'un Çalışma Esasları

- MADDE 12** - (1) Üniversite'ye ulaşan etik ihlal iddiaları, Üniversite Etik Kurulu'nda görüşülür.
- (2) Etik ihlalleri iddiası ile ilgili tüm belgeler Etik Kurul'a iletilir.
 - (3) Gönderilen her başvuru için bir dosya açılır.
 - (4) Kurula gelen ve etik ihlal iddiası içeren şikayet ve ihbar dilekçelerinde, kişilerin doçentlik başvuru sürecinin devam ettiğinin de belirtilmesi halinde, Rektörlüğün doçentlik başvuru sürecinin bulunup bulunmadığını Üniversitelerarası Kurul Başkanlığına sorması için, durum hemen rektörlüğe bildirilir. Üniversitelerarası Kurul Başkanlığınca ilgilinin doçentlik süreci içinde olduğunun bildirilmesi halinde, iddialarla ilgili tüm bilgi ve belgeler Üniversitelerarası Kurul Başkanlığına gönderilir.
 - (5) Etik iddiası sebebi ile hakkında inceleme başlatılan kişilerden iddialara ilişkin bilgi ve belgeler ile yazılı savunması istenir.
 - (6) İlgili kişi savunma talep yazısının kendisine ulaştığı tarihten itibaren onbeş gün içerisinde savunmasını vermediği takdirde, durumun savuma istem yazısında belirtilmesi koşulu ile, Etik Kurul diğer belge ve bilgilere dayanarak karar verebilir.
 - (7) Hakkında inceleme başlatılanlar, yazılı savunmalarını sunmak üzere iddiaları içeren evrakların bir örneğini isteyebilir ve doğrudan yazılı savunmalarını sunabilirler. Ancak kendisine evrakların teslim tarihine ilişkin tutanakta; evrakların teslim tarihinden itibaren on beş gün içerisinde savunmasını vermemesi halinde, diğer bilgi ve kanıtlara göre karar verileceği belirtilir.
 - (8) Gerekli görülen hallerde savunma sözlü olarak da alınabilir.

- (9) Etik ihlal iddiası içeren konuda gerekli inceleme yapıldıktan sonra, Etik Kurul'da tartışılarak oylanır, alınan kararlar imzalanır. Karara katılmayan üye katılmama - karşı oy gerekçesini yazmak zorundadır.
- (10) Etik Kurul kararları inceleme raporu niteliğinde olup, bu kararlar onaylanmak veya başka bir karar alınmak üzere Rektöre sunulur.
- (11) Çalışmalarda gizlilik esastır. Kurul Üyeleri, uzman ve bilirkişiler etik inceleme ile ilgili bilgi ve belgeleri açıklayamazlar.
- (12) Etik Kurul, inceleme sürecinde diğer kurum ve kuruluşlarla yapacağı yazışmaları Rektörlük aracılığı ile yapar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM **Çeşitli ve Son Hükümler**

İnceleme Sonucunda Yapılacak İşlemler

- MADDE 13** - (1) Bilimsel araştırma ve yayın etiğine aykırı eylemde bulunduğu saptanan kişiler hakkındaki disiplin işlemleri ile diğer idari, hukuki ve cezai işlemler Rektörlükçe yapılır.
- (2) Etiğe aykırı eylem konu olan eserle daha önce akademik unvan elde edilmişse, kişi hakkında Etik Kurul tarafından etik ihlal kararının alınması nedeniyle, bu ünvanın geri alınıp alınmayacağı konusu Rektörlük tarafından değerlendirilir.
 - (3) Etiğe aykırı eylemin gerçekleşmesi durumunda; asıl müellif, zarar gören veya hakları olumsuz etkilenen kişi ve kuruluşların rıza göstermesi halinde de ilgilinin sorumluluğu ortadan kalkmaz
 - (4) Bilimsel araştırma ve yayın etiğine aykırı bir eylemin saptanması halinde, Rektörlük tarafından ilgili yayının ortak yazarlarının görev yaptıkları kamu kurumlarına da bilgi verilir.
 - (5) Etik ihlal kararları en geç bir ay içinde Rektörlük tarafından Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına bildirilir.

Gizlilik

- MADDE 14** - (1) Etik Kurul'un kararları, genel düzenlemeler dışında gizlidir. Etik Kurul'un tespitleri hakkında, bu yönergede belirtilen kişi ve kuruluşlar ile başvuru sahibinden başkasına bilgi verilmez.

Yeniden İnceleme

- MADDE 15** - (1) Etik Kurul'da daha önce incelenen ve esası hakkında karar verilen eserlere ilişkin olarak, aynı iddialarla yapılan başvuruda, yeniden bir inceleme yapılmaz.

Etik İhlallere İlişkin Kayıtlar

- MADDE 16** - (1) Etik Kurul tarafından alınan kararlar, Rektörlük tarafından gizlilik ilkesine uyularak dosyalandırılıp saklanır.
- (2) Doçentlik sınavına başvuran adaylar dışındaki kişiler hakkında yapılan bilimsel araştırma ve yayın etiğine ilişkin şikayet ve ihbar başvuruları, iddiada bulunulan kişinin eylemi gerçekleştirdiği sırada bağlı bulunduğu yükseköğretim kurumunca değerlendirilerek karara bağlanır.

Yürürlük

- MADDE 17** - (1) Bu yönerge Işık Üniversitesi senatosu tarafından kabul edildiği tarihten itibaren yürürlüğe girer.

Yürütme

- MADDE 18** - (1) Bu yönerge hükümlerini Işık Üniversitesi Rektörü yürütür.